

**სოხუმის სახელმწიფო უნივერსიტეტი
ჰუმანიტარულ მეცნიერებათა ფაკულტეტი**

ხელნაწერის უფლებით

თამარ სიღამონიძე

**უცხოური კოეფიის რეზიდენსცენსიები
ბალაკტიონის ლირიკაში**

ფილოლოგიის დოქტორის (Ph.D.)
აკადემიური ხარისხის მოსაპოვებლად
წარმოდგენილი

დისერტაციის მაცნე

**თბილისი
2014**

სადისერტაციო ნაშრომი შესრულებულია სოხუმის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ჰუმანიტარულ მეცნიერებათა ფაკულტეტზე

სამეცნიერო ლუარა სორდია
ხელმძღვანელი ფილოლოგიის მეცნიერებათა დოქტორი,
სოხუმის სახელმწიფო უნივერსიტეტის
პროფესორი.

ექსპერტები: **ნინო მინდიაშვილი**
ფილოლოგიის დოქტორი.

თამარელა წოწორია
ფილოლოგიის მეცნიერებათა დოქტორი.

ოფიციალური
რეცენზენტები: **ნანა კუცია**
ფილოლოგიის დოქტორი.

მაია ჯალაიაშვილი
ფილოლოგიის მეცნიერებათა დოქტორი, შოთა
რუსთაველის ლიტერატურის ინსტიტუტის
მთავარი მეცნიერ-თანამშრომელი.

დისერტაციის დაცვა შედგება 2014 წლის 24 ივლისს, 13 საათზე
სსიპ-სოხუმის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ჰუმანიტარულ
მეცნიერებათა ფაკულტეტის სადისერტაციო კომისიის სხდომაზე.

მისამართი: ანა პოლიტკოვსკაიას ქ. №9, IV სართული,
საპრეზენტაციო ოთახი.

სადისერტაციო საბჭოს მდივანი,

ფილოლოგიის დოქტორი,

ასოცირებული პროფესორი

თამილა ზვიადაძე

ნაშრომის ზოგადი დახასიათება

პრობლემის აქტუალობა.

გალაკტიონის პოეზიის მნიშვნელობა განუზომელია. მისი ლირიკა მრავალწახნაგოვანია, ექსპრესიით აღსავსე. სწორუპოვარი პოეტის შედეგები სიტყვის გასაოცარი ტევადობით, შინაგანი სამყაროს ამოუწურველობით, ეროვნული თუ საკაცობრიო პრობლემების ორიგინალური დასმა-გადაწყვეტით გვზიბლავენ და გვაოცებენ.

თანამედროვე ლიტერატურათმცოდნეობის ერთ-ერთ უმნიშვნელოვანეს საკითხს ეროვნულ ლიტერატურათა მსოფლიო ლიტერატურის კონტექსტში შესწავლა და ახლებური თვალსაზრისით გაშუქება წარმოადგენს. ეს სამეცნიერო ინტერესი, უპირველეს ყოვლისა, იმაში გამოიხატება, რომ, ეროვნული ლიტერატურის კვლევასთან ერთად, ხდება სხვადასხვა ხალხის ლიტერატურებთან ტიპოლოგიური კავშირ-ურთიერთობების დადგენა და მსოფლიო ლიტერატურული პროცესის ძირითად ტენდენციებთან მათი მიმართებების გარკვევა.

ქართულ-უცხოურ ლიტერატურულ ურთიერთობათა შესწავლის სფეროში ბევრი რამ გაკეთდა. ამ საკითხებთან დაკავშირებით მნიშვნელოვანია ა. გაწერელიას, დ. ლაშქარაძის, ნ. ორლოვსკაიას, შ. რევიშვილის, მ. კვესელავას, ი. კენჭოშვილის, ლ. ხიხაძის, დ. ფანჩულიძის, ს. სიგუას, რ. ბურჭულაძის, ნ. ცხოვრებოვის, მ. ოძელის, გ. გაჩეჩილაძის, თ. დოიაშვილის, კ. ბრეგაძის, ნ. გაფრინდაშვილის, მ. მირესაშვილის, ლ. სორდიას და სხვათა მიერ ჩატარებული კვლევები.

როგორც სწორად შენიშნავდა რ. თვარაძე, „გალაკტიონ ტაბიძე ახერხებს გაესაუბროს (ზოგჯერ გაეკამათოს თუ გაეჯიბროს კიდეც) ანტიკურ ეპოქასაც, შუა საუკუნეებსაც, რენესანსის ხანასაც და მეცხრამეტე თუ მეოცე საუკუნეთა საკაცობრიო კულტურასაც - სიდიადეს ქედს უხრის, მაგრამ ეს არის ღირსეულის მიერ ღირსეულთა აღიარება, სწორის თავმდაბლობა სწორთა წინაშე“ [თვარაძე 1972; 102].

კომუნიკაციების განსაკუთრებული გაფართოების ეპოქაში მსგავს საკითხთა კვლევა მნიშვნელოვანი და აქტუალურია.

პრობლემის შესწავლის ისტორია.

წლების განმავლობაში ქართულ სამეცნიერო სივრცეში გ. ტაბიძის შემოქმედების რემინისცენციული ველის შესწავლა, წარმოჩენა და გაანალიზება მკვლევარ-მეცნიერთა ყურადღებას იპყრობდა. აღნიშნულმა საკითხმა განაპირობა ჩვენი ინტერესიც.

მწერლები იდეურ-ესთეტიკური პოზიციის წარმოსაჩენად ხშირად მიმართავენ რემინისცენციას (ლათ. *reminiscentia* - გახსენება, მოგონება). ის შეიძლება იყოს მიზანმიმართული და უნებლიე.

ლიტერატურულ რემინისცენციას ქართულ მწერლობაში ხანგრძლივი და საინტერესო ისტორია აქვს. წმინდა ლიტერატურული რემინისცენციების გარდა, მხატვრულ ლიტერატურაში ხშირად გვხვდება ე. წ. სინკრეტული კულტურული რემინისცენციები, ანუ მინიშნებები და მითითებები ხელოვნების სხვა დარგების (მუსიკა, ფერწერა, არქიტექტურა და სხვ.) ნაწარმოებებზე.

გალაკტიონის პოეზია მეტად პროდუქტიულია რემინისცენციის მხატვრული ხერხების გამოყენების თვალსაზრისით.

როგორც ნ. გაფრინდაშვილი და მ. მირესაშვილი აღნიშნავენ, რემინისცენცია არ შეიძლება განვიხილოთ, როგორც მხოლოდ ციტირება, მიუხედავად მისი გამოვლენის მრავალფეროვნებისა, იგი ბევრად უფრო მრავალპლანიანი მოვლენაა, რომელშიც შეიძლება მოიაზრებოდეს სიუჟეტის სესხება, სხვა ნაწარმოების პერსონაჟის შემოყვანა, მიბამვა [გაფრინდაშვილი, მირესაშვილი 2010; 416].

გალაკტიონის პოეზიაში დიდი მნიშვნელობა ენიჭება ასოციაციებს. გარკვეული სიტუაცია, მოვლენა, განწყობილება მას ასოციაციურად სხვა მწერლის მხატვრულ სამყაროს, სახეს, პერსონაჟს ახსენებს, რამაც შეიძლება ასახვა პოვოს ახალ ლირიკულ ქმნილებაში.

ლიტერატურული რემინისცენცია ხელს უწყობს კულტურათა დიალოგს. როგორც საკითხის შესწავლით დაინტერესებული მკვლევრები აღნიშნავენ, იგი აერთიანებს კულტურათა ისტორიულ გამოცდილებას და სხვადასხვა პერიოდში შექმნილ მხატვრულ ტექსტებს.

გურამ ბენაშვილი წერს: „ნონსენსი იქნებოდა, გალაკტიონის ინდივიდუალობა, მისი თამამი და უწარმტაცესი სააზროვნო სივრცე სხვა პოეტურ სისტემათა თუნდაც „უნებლიე“ მიბაძვად წარმოგვედგინა. ჩვენ წინაშე არა უცხო იდეებისა და ფორმის მექანიკური შეთვისება, არამედ მათი პოეტური ასიმილაციისა და სულიერი ტრანსფორმირების უნიკალური გამოვლინებები“ [ბენაშვილი 2002; 55].

ნაშრომში გათვალისწინებულია საკვლევო თემატიკისთვის მნიშვნელოვანი და ჩვენთვის საინტერესო თითქმის ყველა სამეცნიერო გამოკვლევა (ორასამდე ერთეული).

დისერტაციის საგანი, მიზანი და ამოცანები.

კვლევის საგანს წარმოადგენს უცხოური პოეზიის რემინისცენციების დაძვება, გაანალიზება და გააზრება გალაკტიონის ლირიკასთან მიმართებით. აღნიშნულ საკითხთან დაკავშირებით გამოვყოფთ რამდენიმე შრეს:

1. ანტიკურობას;
2. ევროპულ-ამერიკულ რემინისცენციებს;
3. „მერის“ ენიგმებს;
4. რუსული პოეზიის რემინისცენციებს.

ძიების მიზნებსა და ამოცანებთან დაკავშირებით, უნდა აღინიშნოს, რომ კვლევის მიზანი არ იყო გალაკტიონის შემოქმედებაში/თუ შემოქმედებაზე/ ამა თუ იმ ავტორის გავლენის მოძიება. სავსებით ვიზიარებთ კონსტანტინე ბრეგამის მოსაზრებას, რომ აღნიშნული „საცდურის წინაშე დგას მეცნიერი, როდესაც საქმე მიდგება გალაკტიონის პოეტური ტექსტების კომპარატივისტულ კვლევაზე - აქ მკვლევარი უნდა ეცადოს, გალაკტიონი, თავისდაუნებურად, არ წარმოაჩინოს სხვა ავტორის გავლენის ქვეშ მყოფ ეპიგონ შემოქმედად,“ ამიტომ მიზნად დავისახეთ გალაკტიონის პოეტური ტექსტების ინსპირაციის წყაროთა დადგენა/ გენეზისი, გალაკტიონის მიერ ამ ესთეტიკურ საწყისთა შემოქმედებითი რეცეფციის კვლევა და, ბოლო ეტაპზე, თავად გალაკტიონის პოეტურ ტექსტთა ჰერმენევტიკა და, ამის საფუძველზე - მათი განუმეორებლობისა და თვითმყოფადობის წარმოჩენა.

ბუნებრივია, ერთი ნაშრომის ფარგლებში შეუძლებელია თუნდაც კონკრეტულ პრობლემაზე ამომწურავი პასუხის გაცემა, თუმცა, ვცადეთ, საკვლევი თემატიკის ირგვლივ არსებულ სამეცნიერო ლიტერატურაზე დაყრდნობით, საკითხის საფუძვლიანად შესწავლა და გალაკტიონის თვითმყოფადი გენიის წარმოჩენა. ჩვენ მიერ ჩატარებული სამუშაო კიდევ ერთი მოკრძალებული ცდაა გალაკტიონის ლირიკის ინტერკულტურულ კონტექსტში შესწავლისა.

კვლევის წყაროები.

კვლევის წყაროებად გამოვიყენეთ გალაკტიონ ტაბიძის ლირიკა, პირადი წერილები, პოემები, რომლებიც განსაკუთრებით მნიშვნელოვნად მივიჩნიეთ თემის ძირითადი ტენდენციების შესასწავლად. გალაკტიონის სულიერი სამყაროს წარმოსაჩენად დავეყრდენით ბიბლიას, კონკრეტულად - ახალი აღთქმის პასაჟებს. ასევე, გამოყენებული გვაქვს: შარლ ბოდლერის „ბოროტების ყვავილები“ და „ლექსები პროზად“, გოეთეს ლირიკა და „ფაუსტი“, პოლ ვალერის რჩეული პროზა, ნოვალისის პოეზია, ედგარ ალან პოს „ყორანი“, ოსკარ უაილდის მოთხრობათა კრებული „ბროწეულის სახლი“, ფრანგული პოეზია და ფრანგი პოეტები (თარგმანი გ. გეგეჭკორისა), არტურ რემბოსა და სტეფან მალარმეს პოეტური ქმნილებები; რუსი პოეტების მხატვრული შემოქმედება და მათი ლიტერატურულ-კრიტიკული წერილები (პუმპინი, ბლოკი, ბრიუსოვი, ლერმონტოვი, მაიაკოვსკი).

კვლევის თეორიული საფუძვლები.

არსებობს რამდენიმე თეორიული მოდელი, რომელიც შეიძლებოდა გამოგვეყენებინა აღნიშნული საკითხის კვლევისას და გალაკტიონის რემინისცენციული ველის ანალიზისთვის. წინამდებარე ნაშრომი რამდენიმე ასეთ თეორიულ საფუძველს ემყარება.

ლიტერატურულ მოვლენათა შედარებით-ტიპოლოგიური კვლევა თანამედროვე ლიტერატურათმცოდნეობის ერთ-ერთი აქტუალური პრობლემაა. ამ მეთოდის გამოყენება

შესაძლებლად მივიჩნიეთ როგორც ეროვნული ლიტერატურის ფარგლებში, ასევე უფრო ვრცლად - მეზობელი ქვეყნებისა თუ მსოფლიო სალიტერატურო კონტექსტის გათვალისწინებით.

ტიპოლოგიური კვლევის დროს ვითვალისწინებდით კერძოობით, პირად, ფსიქიკურ მომენტებს მწერალთა შემოქმედებაში. სავსებით ვიზიარებთ მკვლევარ ქეთევან ბურჯანაძის მოსაზრებას იმასთან დაკავშირებით, რომ ტიპოლოგიური კვლევა მხოლოდ „თანხვედრათა“ დაძებნას როდი გულისხმობს. ჩვენთვის საინტერესო იყო განსხვავებანიც, რაც უფრო მკაფიოდ წარმოაჩენდა ნაშრომში მოხმობილი თითოეული შემოქმედის ინდივიდუალურ აზროვნებას.

ლიტერატურული კონტაქტების კლასიფიცირებისას ვეფუძნებოდით მსგავსების პრინციპს, ვაგროვებდით ლიტერატურულ პარალელებს და ანალოგიებს, აგრეთვე ვიწყებდით გენეტიკურ-კონტაქტური წყაროების ძიებას. აუცილებლად მივიჩნიეთ ლიტერატურული კონტაქტები გაგვეჩრია მათი ურთიერთმიმართების მიხედვითაც, ანუ როგორ ხერხდებოდა გავლენის შერწყმა რეციფიენტი ლიტერატურის შინაგან ტრადიციებსა და სპეციფიკასთან.

შედარებითი ლიტერატურათმცოდნეობა თანამედროვე ფილოლოგიის ერთ-ერთი წამყვანი დარგია. საკვლევ თემასთან მიმართებით ჩვენ მოვიმარჯვეთ კომპარატივისტული თემატოლოგია, კონტაქტოლოგია და ეთნომაგოლოგია. ვფიქრობთ, ჩვენი მიდგომა გამართლებულია საკვლევ ობიექტის სირთულის გათვალისწინებით.

კვლევის მეთოდოლოგია.

ნაშრომში ძირითადად გამოყენებულია ისტორიულ-შედარებითი და შეპირისპირებითი მეთოდი, პრობლემის კვლევის დროს – კომპლექსური ლიტერატურათმცოდნეობითი მიდგომა, ტექსტთა ინსპირაციის წყაროს დადგენა, ესთეტიკურ მრწამსთა გალაკტიონისეული რეცეფციის კვლევა და ტექსტობრივი ჰერმენევტიკის ანალიზი. ცალკეულ თავებში დავყვრდებით ფსიქოანალიზისა და მითოლოგიური კრიტიკის ელემენტებს.

ნაშრომის მეცნიერული სიახლე.

რაც შეეხება ნაშრომის მეცნიერულ სიახლეს, საკვლევ თემასთან მიმართებით შევეცადეთ, სისტემაში მოგვეყვანა არსებული მდიდარი სამეცნიერო ლიტერატურა. ერთიან ქსოვილში წარმოვაჩინეთ ზოგიერთი პარადიგმის (თოვლი, თასი/გრაალი, მზე, ბექედი, ღვინო, დომინო...) კომპარატივისტული ანალიზი, ფერთამეტყველების საკითხები.

ყურადღება გავამახვილეთ „სივრცეებსა და დროში თანაბრობის“ მნიშვნელობაზე და ბიბლიასთან მიმართებით რამდენიმე საკითხზე, რომლებიც ამოსავლად მივიჩნიეთ ზოგიერთი რემინისცენციის ანალიზისას.

იქიდან გამომდინარე, რომ თანამედროვე ლიტერატურათმცოდნეობის ერთ-ერთ აქტუალურ საკითხს წარმოადგენს ეროვნულ ლიტერატურათა მსოფლიო ლიტერატურის კონტექსტში განხილვა და კვლევა, ჩვენი ნაშრომი კიდევ ერთი მცდელობაა გ. ტაბიძის პოეტური მემკვიდრეობა გააზრებულ იქნეს მსოფლიო ლიტერატურულ პროცესებთან მიმართებით. ეს საკითხი აქტუალურია, რადგან გალაკტიონის პოეზია არ ემყარება მხოლოდ ეროვნულ მემკვიდრეობას. შემოქმედი კარგად იცნობდა რუსულ და ევროპულ პოეზიას, ჰქონდა საკუთარი ხედვა და პოეტური ალღო, რაც ნათლად იკვეთება მის პროზაულ ჩანაწერებსა თუ წერილებში.

ნაშრომის მეცნიერული სიახლე ისაა, რომ პოეტური ტექსტების შედარებითი ანალიზის საფუძველზე გალაკტიონ ტაბიძის მხატვრული სამყაროს მიმართება უცხოელ ავტორებთან შესწავლილია ქრონოლოგიურად, სახისმეტყველებითი და პოეტური კონცეფციები ახლებურად გავიაზრეთ და მივედით დასკვნამდე, რომ „თანაზიარი აჩრდილი“ ლამის ყოველ ქვეყანაში ჰყავდა გენიოსს. უცხოელ კონგენიალურ ავტორებთან სულიერი ნათესაობის წარმოჩენა ჩვენი საკვალიფიკაციო ნაშრომის ერთ-ერთი ქვაკუთხედი.

გარდა ამისა, ვფიქრობთ, მნიშვნელოვანია ისიც, რომ საკითხის შესწავლისას ვიყენებდით გალაკტიონის კვლევის ცენტრის მიერ გამოცემულ „გალაკტიონოლოგიის“ ექვს ტომს.

თუმცა, მიგვაჩნია, გალაკტიონის კვლევა დაუსრულებელი ძიების გზაა, რომელიც დროში უსასრულოდ გრძელდება.

ნაშრომის მეცნიერული და პრაქტიკული ღირებულება.

ნაშრომი საინტერესო იქნება გალაკტიონის შემოქმედების მკვლევართათვის, სტუდენტებისათვის, ლიტერატურის საკითხებითა და კულტურის კვლევებით დაინტერესებული ნებისმიერი მკითხველისათვის.

ნაშრომის სტრუქტურა.

სადისერტაციო ნაშრომის მოცულობა 190 გვერდია. ტექსტი შედგება შესავლის, სამი თავისა და დასკვნითი ნაწილისგან. ნაშრომს დართული აქვს შესასწავლ საკითხთან დაკავშირებული ლიტერატურის სია (200 ერთეული).

ნაშრომის ძირითადი შინაარსი

ნაშრომი შედგება შესავლის, სამი თავისა და დასკვნისაგან. შესავალში გამოკვეთილია პრობლემის აქტუალობა, საუბარია კვლევის მიზნებზე, მეთოდებსა და ნაშრომის მეცნიერულ სიახლეზე.

თ ა ვ ი საკითხის შესწავლის ისტორიიდან

წინა ეპოქების ლიტერატურული გამოცდილება და მისი კვალი მხატვრულ ნაწარმოებებში სხვადასხვაგვარად ვლინდება. ერთი ასეთი ფორმა რემინისცენციაა. ის აერთიანებს კულტურათა ისტორიულ გამოცდილებას და სხვადასხვა პერიოდში შექმნილ ტექსტებს, ხელს უწყობს კულტურათა დიალოგს [გაფრინდაშვილი 2012; 278].

გალაკტიონის პოეზია მეტად პროდუქტიულია რემინისცენციის მხატვრული ხერხების გამოყენების თვალსაზრისით. მის ლირიკაში დიდი მნიშვნელობა ენიჭება პოეტის ასოციაციებს. მართებულად აღუნიშნავს შ. რადიანს, რომ „გალაკტიონი საგრძნობლად განსხვავდებოდა ქართველი სიმბოლისტ-დეკადენტებისაგან. ამ უკანასკნელთ ახასიათებდათ სიმახინჯის ესთეტიკა, ბოჰემის აპოლოგია, ეროტომანიისა და კომმარების კულტი, გ. ტაბიძე კი თავისი პოეზიით საკმაოდ იყო დაშორებული ასეთ ავადმყოფურ მოტივებს. მისი შემოქმედებითი გზა იმდენად ინდივიდუალურად ყალიბდებოდა, რომ ხშირად მის საუკეთესო ლექსებს ვერც კი ავხსნით სიმბოლისტური კანონების მიხედვით“ [რადიანი 1976; 47].

გალაკტიონმა მთელი ეპოქა შექმნა ქართული პოეტური კულტურის ისტორიაში. იგი გამოვიდა, როგორც ნოვატორი, რეფორმატორი, ახალი პოეტური ხერხებით, ახალი მხატვრული ფორმებითა და სახეებით გაამდიდრა ქართული პოეზია. გალაკტიონის ლექსების კრებულებით (1914, 1919) ქართული პოეზია ზეიმობდა თავის ფერისცვალებას.

მკვლევრები ზოგჯერ ეჭვქვეშ აყენებდნენ გალაკტიონის სიმბოლიზმთან კავშირს, თუმცა, უდავოა, რომ ეროვნულ პოეზიაში სიმბოლიზმამდე ამგვარი პოეტიკა, ამგვარი სახეობრივი აზროვნება არ არსებობდა. საკითხთან დაკავშირებით მკვლევარი თეიმურაზ დოიაშვილი აღნიშნავს: „როდესაც უარყოფენ გალაკტიონ ტაბიძის კავშირს სიმბოლიზმთან, ამით პოეტს „დროის, ეპოქის და სივრცის გარეთ“, გლობალური მსოფლიო ლიტერატურული პროცესის

მიღმა ტოვებენ, რაც იმდენადვე გაუმართლებელია, რამდენადაც არ შეესაბამება ისტორიულ რეალობას” [დოიაშვილი 2002; 14].

გალაკტიონის პოეზია ემოციური, მელოდიური და ინტელექტუალურია. როგორც თავად წერდა, ყველაფერი ოსტატობასა და გემოვნებაზეა დამოკიდებული, ან რაღაც „საიდუმლო წვეთებზე”, რაც ხელოვნებისა და ლიტერატურის ნაწარმოებს ნამდვილ შედევრად აქცევს. მან სიცოცხლის ბოლომდე შეინარჩუნა უღრმესი პატივისცემა თავისი წინამორბედებისადმი. არც ტრადიციების უარყოფა შეეძლო და გათელილი გზითაც არ სურდა სიარული. როგორც ვახტანგ ჯავახაძე აღნიშნავს, გალაკტიონს შეეძლო გაემეორებინა ბოდლერის ის სიტყვები, რომლებიც ფრანგმა პოეტმა „ბოროტების ყვაველების” წინასიტყვაობას დაურთო: „დიდმა პოეტებმა დიდი ხანია ერთმანეთში გაინაწილეს პოეტური სამეფოს ყველაზე აყვავებული პროვინციები... ამიტომ მე სხვა გზას ვირჩევ”. გალაკტიონმა სწორედ ის გზა აირჩია, რომლის განმეორებაც შეუძლებელია. ეს გზა ერთადერთია და იგი მსოფლიო პოეზიის მასშტაბებით განიზომება” [ჯავახაძე 1991; 282].

როდესაც ჰაერში დენტის სუნი დატრიალდა, მას, როგორც პოეტს, სუნთქვა გაუჭირდა... მისი კონიუნქტურული ლექსები იმ ეპოქის დასახასიათებლად გამოდგება, როდესაც შემოქმედ ადამიანებს უჭირდათ ხმის ამოდება. თუ მკვლევარ თეიმურაზ დოიაშვილს დავესესხებით, ეს სატანური ეპოქისადმი გაღებული ხარკია: „პოეტის მეტისმეტი სიგულვანე კი ის იყო, რომ მან თავისი გენია გადაურჩინა ერსა და ქვეყანას. გალაკტიონის ლირიკაში ღვთაებრივ-დემონური ძალმოსილებით ჩანს ქართული სულის „ხან უფსკრულები, ხან მწვერვალები”... გამაოგნებელია ინტიმი ქართულ კლასიკურ პოეზიასთან, ხალხურ ლექსთან, საერთოდ - მსოფლიო ქნართან, კოსმიურ ორკესტრთან” [დოიაშვილი 2003; 15-16].

მაღალი ინტელექტით აღბეჭდილი დღიურები და პირადი წერილები დღესაც აოცებენ მკითხველთ. სამწუხაროდ, არასასურველ რეალობას, მსგავსად იმხანად მოღვაწე სხვა მწერლებისა, თავი ვერც გ. ტაბიძემ დააღწია, რასაც მის

არქივში დაცული და პოეტის გარდაცვალების შემდეგ გამოქვეყნებული ტექსტები და ცალკეულ ნაწარმოებთა ვარიანტები მოწმობს.

შეუძლებლად მიგვაჩნია გალაკტიონის ლირიკის რომელიმე ერთი ლიტერატურული მიმდინარეობის ჩარჩოში მოქცევა. სავსებით ვიზიარებთ მკვლევარ თამარ პაიჭაძის მოსაზრებას, რომელიც ერთ მთლიან შემოქმედებით პროცესად მოიაზრებს მის პოეზიას, გამოყოფს ორ ეტაპს და არა პერიოდს: პირველია - მოდერნისტული ესთეტიკის ხანა; მეორე - 1928-1958 წლები, რომელსაც რომანტიკულ-რეალისტური მსოფლმხედველობის ნაზავი უნდა ვუწოდოთ [პაიჭაძე 2009; 47].

სამწუხაროა, გალაკტიონის პოეზია მის სიცოცხლეში საქართველოს ფარგლებს გარეთ, ფაქტობრივად, უცნობი დარჩა. როგორც ვახტანგ ჯავახიძე წერს, „იგი დაუმალეს რუსულ პოეზიას და ამდენად - მთელს ევროპას“ [ჯავახიძე 1991; 459].

მიგვაჩნია, ნოვატორობა არ ყოფილა თვითმიზანი გალაკტიონისთვის. ის ძალდაუტანებელი სისადავით გამოთქვამდა საკუთარ მოსაზრებებს და, როგორც მეტრიკის სფეროში დაუღალავმა ექსპერიმენტატორმა, ღირსეულად გაიარა გზა სიმბოლიზმისა. ამ ლიტერატურული „იზმ“-ის რემინისცენციების ხვედრითი წილი განსაკუთრებულია გალაკტიონის პოეზიაში.

თ ა ვ ი ი

§ 1. ანტიკურობა გალაკტიონის ლირიკაში

შთაგონების ერთ-ერთი ძლიერი წყარო გალაკტიონისთვის ანტიკური მითებია. სიმბოლისტურ-მოდერნისტული ესთეტიკიდან გამომდინარე, ვასკვნიტ, რომ გ. ტაბიძე ანტიკური ესთეტიკის ამაღლებული კატეგორიებისაკენ მიილტვის. ჯერ კიდევ სასულიერო სემინარიის მოსწავლე გასცნობია ანტიკურ მითებს, ანტიკურ სამყაროს. ელადის გამჭვირვალე ფერებია ჩაღვრილი ლექსებში: „მარმარილო“, „შიშველი“, „ბუნება მოქანდაკე“, „დამწველი თავის სიმშვენიერით“, „დაუმეგობრდა“, „მარმარილოს ვარდი“, „გვირგვინი სვეტის“, „აკადემია“, „ოქროს თასი ორნამენტებით“, „ვარდები“... ეს ლექსები ძველი ბერძნული სამყაროს ასოციაციებს აღძრავენ.

გ. ტაბიძის შემოქმედებაში ვლინდება გლობალური პოეტური მასშტაბები. პოეტს აინტერესებს თავისი და, საერთოდ, ქართული კულტურის წვლილი „მსოფლიო ქნართან“ მიმართებით და, როგორც ტოლი ტოლს, ეხმიანება ანტიკური თუ შუა საუკუნეების ეპოქას, რენესანსსა თუ XIX საუკუნის პოეტურ მეტრებს და თანამედროვე ქართული პოეზია წინამორბედთა ღირსეულ გაგრძელებად ესახება.

გალაკტიონის პოეტურ სამყაროში დიდი ინტერესი ვლინდება დიონისეს სახისადმი. ვეყრდნობით რა სხვადასხვა მკვლევართა (ს. სიგუა, მ. კოსტავა, ვ. გამსახურდია, ვ. კავთიაშვილი) ნააზრევს ამ კონკრეტულ საკითხთან დაკავშირებით, ვასკვნიტ, რომ დიონისური მახლობელია გალაკტიონისთვის. მისთვის ის „მსოფლიო სულია“. ამ საწყისს შეუძლებელია არ ეპოვა გამომახილი გალაკტიონის პოეზიაში, რადგან მისი შემოქმედებაც მიწიურისა და ზეციურის სინთეზია.

მიგვაჩნია, გალაკტიონის პოეტურ კრედოს უშუალო კავშირი აქვს ანტიკური სამყაროდან მომდინარე მთელ რიგ ცნებებსა და სახეებთან (ელინური კულტურის გააზრება სულიერი თავისუფლების სივრცედ, პოეტის ხვედრის მსგავსება აქტეონის ბედისწერასთან...).

§ 2. ევროპულ-ამერიკული პოეზიის რემინისცენები გალაკტიონის ლირიკაში

ევროპული პოეზიიდან ყურადღებას მივაპყრობთ ჩარლზ დიკენსის, პერსი ბიში შელის, ოსკარ უაილდის, ნოვალისის, ვერლენის, რემბოს, მალარმეს, ბოდლერის, გოტიეს, ვერჰარნის რემინისცენციებს გალაკტიონის ლირიკაში.

გალაკტიონი ჩარლზ დიკენსის მხატვრულ სამყაროსთან მიმართებით თავის სულიერ განწყობას და ემოციურ-ასოციაციურ წარმოსახვებს გადმოგვცემს. მიგვაჩნია, ინგლისელი მწერლის შემოქმედებაში წამოჭრილი პრობლემები შემოქმედებითი შთაგონების წყარო იყო ქართველი პოეტისთვის. „დიკენსის გმირით ცეცხლთან ჩაფიქრება“ გალაკტიონთან ხშირი კონსტრუქციაა.

არაერთი პარალელი იძებნება პერსი ბიში შელის პოეზიასთან. წარმავლობა, გრძნობის სიწრფელე, საოცარი მუსიკალური სინატიფე, ყვითელი ფერის საბედისწერო დრამატიზმი, შემოდგომის ფოთოლთა ხიბლში გამოხატული, თუ მარტოსული ქარის სიშმაგე ხშირად ჩაგვაფიქრებს ამ ორი შემოქმედის რემინისცენციულ სიახლოვეზე.

ოსკარ უაილდის შემოქმედებასთან მიახლება ჩვენთვის საინტერესო კუთხით გვარწმუნებს, რომ პოეტური გრძნობების მშვენიერება მარადიულია.

გალაკტიონისა და ნოვალისის პოეტური ტექსტების შედარებითი ანალიზი მათი ქმნილებების ლიტერატურულ ნათესაობას მიგვანიშნებს. ნაშრომში გერმანელი რომანტიკოსის პოეზიისთვის დამახასიათებელი სახისმეტყველებისა და პოეტურ კონცეფციათა ახლებური გააზრებაა გალაკტიონის ლირიკასთან მიმართებით.

გალაკტიონისა და ედგარ ალან პოს ურთიერთმიმართება საგანგებო კვლევის თემაა ნაშრომში. ქართველი პოეტის „საუკუნო გამოსალმება“ იგივე პოსეული „ნევერმორია“. ხშირია ყორნის მხატვრული სახის გაელვება გალაკტიონის ლირიკაში. მკვლევარი თეიმურაზ დოიაშვილი „ლექსის ეფფონიაში“ (1981) აღნიშნავს, რომ ეფფონიის როლი მხატვრული სიმბოლოს შექმნაში ამ კონკრეტულ

შემთხვევაში მეტად თვალსაჩინო ყოფილა. სიტყვას „NEVERMORE“ („არასოდეს“) დაჟინებით იმეორებდა ყორანი. ასე ჩამოყალიბდა წარმოდგენა ყორანზე, როგორც ავისმომასწავებელ სახე-სიმბოლოზე.

აზია გალაკტიონის „ოცნებას ადღეღებს“, ინგლის-ამერიკაც, მაგრამ განსაკუთრებული სიხშირით ქართველ პოეტთან საფრანგეთი მოიხსენიება. სტეფან მალარმე, შარლ ბოდლერი, არტურ რემბო, პოლ ვერლენი, ტეოფილ გოტიე, ემილ ვერჰარნი – ფრანგული პოეზიის ეს თანავარსკვლავედი ხშირად ჩნდება გალაკტიონის პოეზიაში.

ქართველი პოეტის შემოქმედებითი პროცესისთვის ბიძგის მიმცემი ზოგჯერ გამხდარა სხვათა ლექსი, ან ცალკეული ფრაზა, ან სულაც იქიდან მომდინარე შთაბეჭდილებანი. დამუხტული თავისი „ხილვებით“, გალაკტიონი ბორგავდა მანამ, ვიდრე ლექსის სტრიქონებით არ განიმუხტებოდა. მისი მთელი ლირიკა ასოციაციათა წყებაა.

ნაშრომში წარმოდგენილია ლიტერატურათმცოდნეთა და კრიტიკოსთა დასკვნები, რომლებიც საცნაურს ხდიან გალაკტიონის ლიტერატურულ-ესთეტიკურ პრინციპებს, ტენდენციებს, დამოკიდებულებებს არა მარტო ევროპული, არამედ ამერიკული ლიტერატურის მიმართ. საგულისხმოა მისი „პოეტური ექოები“ გოეთე-ჰიუგო-ბაირონთან თუ ჰენრი უორდსუორთ ლონგფელოსთან, კარლ სენდბერგთან. პოეტები ხომ „ლიტერატურული კოსმოპოლიტები“ არიან, უცხო მხარეთა „მოხილვის ჟინით“ შეპყრობილი ლიტერატურული მოგზაურები.

გალაკტიონმა თავის თანამედროვე მეოცე საუკუნეს უწოდა „საუკუნე მეფისტოფელი“ (ლექსში „ბრმა ცალი თვალით“), რაც ტრაგიკული შეგრძნება იყო იმისა, რომ კაცობრიობა ებრძოდა დემონურ ძალებს; ამასთან, მიმართა ბოროტი სულის სახელთა ვარიაციებს, როგორებიცაა: სატანა, ლუციფერი, ბელზებელი, შუადამის ბნელი სტუმარი, ცოდვილი სული, წამების ღმერთი...

გალაკტიონს არც ფაუსტის თემა აძლევდა მოსვენებას. მკვლევარი გიორგი გაჩეჩილაძე გალაკტიონის ლექსს „ზღვა ახმაურდა“ (1946) მიიჩნევს „წმინდა ფაუსტური კონფლიქტის

მრწამსით“ გაჟღენთილ ნაწარმოებად: „აქ ლაპარაკია ადამიანის არსებობის რაობაში გარკვევის წყურვილზე, იმ დაუოკებელ სწრაფვაზე, რომელსაც ამ რეალობის ადამიანურ მაკროკოსმოსში მოქცევის სურვილი იწვევს... ეს არის ინტელექტუალური დრამა“ [გაჩეჩილაძე 1986; 71].

ამ შემთხვევაში ჩვენ ვერ ვიზიარებთ მკვლევრის მოსაზრებას, რადგან ხელთ გვაქვს თვით გალაკტიონის კომენტარი: „ზღვა ახმაურდა, ეს ნიშნავს, რომ ახმაურდა გენია“. რას ნიშნავს „ზღვა ახმაურდა“? ვფიქრობთ, გენიის ზღვისებური აბობოქრება უდევს სარჩულად ქართველი პოეტის შედეგების შექმნას.

გალაკტიონის შემოქმედებამ დიდარი დამრავალფეროვანია ინტერტექსტუალური კავშირებით. ამ ქვეთავში ქართველი პოეტის ლირიკა გააზრებულია მსოფლიო ლიტერატურის გამოცდილების კონტექსტში, გამოკვეთილია გალაკტიონის მხატვრული სისტემის პრინციპების მსგავსება-განსხვავებანი უცხოურ პოეზიასთან. აღნიშნული პრობლემის კვლევისას მთავარი საყრდენია რემინისცენცია, რომლის უჩვეულო და იდუმალი ვარიაციებიც მრავალფეროვნად ვლინდება გალაკტიონის პოეზიაში.

§ 3. „მერის“ ენიგმისთვის

მესამე ქვეთავი „მერის“ ენიგმას ეძღვნება. განხილულია ენიგმის წანამძღვრები, გავლებულია პარალელები გალაკტიონის მერი შერვაშიძისა და ბაირონის მერი ჩავორსისადმი ტრფობის ისტორიათა შორის. განხილულია სხვადასხვა მეცნიერული თვალსაზრისი პერსონა/პერსონაჟის დეფინიციასთან დაკავშირებით, კონსტატირებულ-გაანალიზებულია აღნიშნულ პრობლემასთან დაკავშირებული მოსაზრებანი მიხეილ კვესელავასი, აკაკი ვასაძისა, ინესა მერაბიშვილისა, გიორგი ჩიქობავასი, თამარ პაიჭაძისა, ტიტე მოსიასი, ლუარა სორდიასი... და თავად გალაკტიონის ჩანაწერები. აქვეა წარმოდგენილი მზის პარადიგმის ანალიზი.

რაც შეეხება გალაკტიონის პოეზიის ფერების უხვ პალიტრას, ის ქრისტიანული რელიგიის ფერთა

სიმბოლიკითაა ნასაზრდოები. ფერის სხვადასხვა ნიუანსს, განწყობიდან გამომდინარე, პოეტი სხვადასხვაგვარად აღიქვამს. ამ ასპექტით, საინტერესოდ მივიჩნით „ცისფერის“ სემური ბირთვის ანალიზი, რადგან ქალის მშვენიება ამ ფერთან ასოცირდება გალაკტიონის ლირიკაში. აკაკი ხინთიბიძე წერდა: „პოეტი განუწყვეტლივ მერიზე ფიქრობს; მერის ხატება ცისფერ ზოლად გასდევს მთელს მის შემოქმედებას. ხშირად ლექსი მთლიანად მერის ეძღვნება... ზოგჯერ კი ადრესატი ნახსენები საერთოდ არ არის, მაგრამ ამკარაა, რომ ლექსი მერიზეა დაწერილი” [ხინთიბიძე 2000; 5].

მიგვაჩნია, ერთ-ერთი ყველაზე საინტერესო შტრიხი გალაკტიონის პოეზიისა არის ის, რომ მერი ღვთისმშობლის ხატებამდე მალღდება.

თ ა ვ ი III
რუსული პოეზიის რამინისტრაციები გალაკტიონის
პოეზიაში

§ 1. გ. ტაბიძე და ალ. პუშკინი

გალაკტიონის გატაცება პუშკინის პოეზიით ათიანი წლების დასაწყისით თარიღდება. თავის დღიურებში, სტატიებსა და წერილებში პოეტი ხშირად იმოწმებდა პუშკინის სტროფებს. როგორც მკვლევარი თამარ ბარბაქაძე აღნიშნავს, პირველი რუსული ლირიკული ციკლი იყო ალ. პუშკინის „Подражания Корану“: „ეს მხოლოდ, უბრალოდ, „რამდენიმე თავისუფალი მიბადვა“ კი არ იყო, ტრადიციული გაგებით, არამედ - მხატვრულად ერთიანი ციკლი ლექსებისა, რომელთა ცენტრში მყოფი დევნილი წინასწარმეტყველის ბედი პოეტის ბიოგრაფიას უახლოვდება” [ბარბაქაძე 2010; 23].

ლირიკული ციკლის ფუძემდებელი ქართულ პოეზიაში გალაკტიონია. ვიზიარებთ მკვლევართა შეხედულებას იმასთან დაკავშირებით, რომ პირველი ციკლი „ეფემერები“ უნდა ყოფილიყო და არა ტიციან ტაბიძის „ქალდეას ქალაქები“ ან ვ. გაფრინდაშვილის „დაისები“, რომლებშიც არსებითი რუსულ-ფრანგული სიმბოლიზმიდან ამოღებული მზა მხატვრული სახეების გახსნა-დაზუსტება იყო მხოლოდ.

§ 2. გ. ტაბიძე და მ. ლერმონტოვი
(დემონის სახის გააზრების პრობლემა)

მ. ლერმონტოვის პოეზიისადმი ყურადღება განაპირობა ჩვენმა დიდმა ინტერესმა გალაკტიონის ლირიკისა და კვლევის ტიპოლოგიური მეთოდებისადმი, რომლებიც ძალზე აქტუალურია ლიტერატურათმცოდნეობაში. მათი შემოქმედების ძირითადი მოტივები ხშირად თანხვდება. კავკასიაში მოგზაურობის დროს რუსი პოეტი დიდი ინტერესით ეცნობოდა ადგილობრივ თქმულებებსა და ლეგენდებს. მან თავის ნაწარმოებებზე მუშაობისას გამოიყენა მრავალი ხალხური გადმოცემა. მიუხედავად ამისა, დიდი ხნის განმავლობაში მკვლევართა ეს დაკვირვებანი უგულებელყოფილი იყო ვრცელ ლიტერატურაში „დემონის“

წყაროების შესახებ.

აღნიშნულ ქვეთავში შევეცადეთ სიღრმისეულად გაგვეაზრობინა დემონის სახის პრობლემა ორი პოეტის შემოქმედებაში. გ. ტაბიძის „სულის თვალთა წინაშე“ ხშირად გადაიშლება „ქვეყანა ბნელი დემონებისა“. გალაკტიონის შემოქმედებაში დემონთან/დემონურთან კავშირი ამკარადაა გამოვლენილი, რაც შევეცადეთ წარმოგვეჩინა კიდევ ჩვენი საკვალიფიკაციო ნაშრომით.

მ. ლერმონტოვის „დემონი“ არა მარტო ლიტერატურათმცოდნეების, არამედ სხვა მეცნიერებათა წარმომადგენლების ყურადღებასაც იპყრობს. ფსიქოლოგიურ მეცნიერებათა დოქტორმა შ. ჩხარტიშვილმა გამოაქვეყნა ნაშრომი „დემონის“ ფსიქოლოგიური ანალიზი“, რომელშიც ცდილობდა გამოერკვია ლერმონტოვის პოემის სიუჟეტის აღმოცენების ფსიქოლოგიური საფუძვლები.

შ. ჩხარტიშვილის ნაშრომის ძირითად პოსტულატებს ჩვენ ნაწილობრივ ვემხრობით და, მიგვაჩნია, რომ მკვლევარმა სათანადოდ არ გაამახვილა ყურადღება დემონის ერთგვარ გაორებაზე, ასევე, პოემის გმირში ვერ დაინახა არსებითი რაკურსი - მისი უსაზღვრო და მგზნებარე პროტესტი დამონების წინააღმდეგ.

გალაკტიონის ინტერპრეტაციით, დემონი მრავალსახოვანი ძალაა - დადებითიც (გენიის სიმბოლოც) და უარყოფითიც. ქართველი პოეტი ცდილობს დაძლიოს „ეკლიანი გზის სიძნელე“, განავრცობს ამ ცნების ფარგლებს და სრულყოფს მას ახალი ნიუანსებით.

§ 3. 8. ტაბიძე და ალ. ბლოკი

ხშირადხდება, რომ ეროვნული ლიტერატურა და ხელოვნება განახლების ბიძგს უცხოეთიდან იღებს. ალექსანდრ ბლოკისა და მისი თაობის პოეტებისთვის მძლავრი იმპულსი მოდიოდა გერმანული და ფრანგული სიმბოლისტური პოეზიიდან. XX საუკუნის დასაწყისის რუსული პოეზიის ერთი ნაწილის წარმომადგენელთა შემოქმედების ფრანგულმა გენეზისმა განაპირობა გალაკტიონის გატაცება ალ. ბლოკის პოეზიით.

ამ ქვეთავის ერთ-ერთი ძირითადი საკითხი გალაკტიონის

„დომინოს” ანალიზია. მკვლევარ ზეინაბ სარიას აზრით, ამ ნაწარმოებში ყველაზე მკვეთრად ვლინდება ჯ. კიუგელის „გაუცნაურების ტექნიკა”, რადგან მასში უჩვეულო, უცნაური და ფანტასტიკური ელემენტებით დეფორმირებული სამყაროა გადმოცემული [სარია 2003; 131].

მეცნიერთა წრეში „დომინოს” ინტერპრეტაცია ორ შრედ იყოფა: პირველი - რელიგიურიდანაა ამოზრდილი (ლ. სორდია, ნ. კუცია), მეორე - რეალობიდან (ჩვენი დაკვირვებით, აქ მეცნიერთა ერთი ნაწილი ლექსის თვითმყოფადობას აღიარებს (ვ. ბრეგამე, ს. სიგუა), მეორე - რუსულ და ევროპულ პოეზიასთან თანაზიარობას (ი. კენჭოშვილი, ზ. სარია). მოსაზრებათა შეჯერების საფუძველზე, ვასკვნიტ, რომ გაანალიზებული ლექსი პოეტის ერთგვარი მანიფესტია, რომლითაც გალაკტიონი შეეცადა არსებული სინამდვილის ხატი შეექმნა - რეალური და მამხილებელი.

გალაკტიონის რევოლუციური ლექსების მიმოხილვიდან და მისი ჩანაწერებიდან ჩანს, რომ ოციანი წლების შუა ხანებამდე, პოეტი თითქოს აღფრთოვანებულია რევოლუციით, მაგრამ ცხოვრებისეულმა მკაცრმა სინამდვილემ, რევოლუციურმა რადიკალიზმმა გამოიწვია მისი მსოფლმხედველობითი გაორება. გალაკტიონმა შეზღუდა აზრის თავისუფლება და მასში გაიღვიძა შინაგანმა ცენზორმა.

ალ. ბლოკმა რევოლუციაში დამანგრეველი სტიქია დაინახა. მას, როგორც ლირიკოსს, რეალობამ თავისი დადი დაასვა, ეპოქალური კატაკლიზმები აფორიაქებდნენ მის სიმშვიდეს, რის გამოც რუსი პოეტი უკვე ხელოვნებისთვის კი არა, სიცოცხლის გადასარჩენად იბრძოდა, „თუმცა საბჭოთა ოფიცოზი დაჟინებით ამტკიცებდა, რომ ბლოკი ოქტომბრის მომღერალი იყო, რომ მისი პოემა „თორმეტნი” ბოლშევიკური რევოლუციის ჰიმნია”, - შენიშნავს მკვლევარი სოსო სიგუა [სიგუა 2008; 335].

აქვე ვავლებთ პარალელს გალაკტიონის პოემასთან „ჯონ რიდი” (1924). ვეთანხმებით მკვლევარ ავთანდილ ნიკოლეიშვილს, რომ „ესაა ტოტალური ნგრევისა და გაპარტახების ფრაგმენტული სურათები. ინგრევა არა მარტო მატერიალური ფასეულობანი და ძველი წეს-წყობილება,

არამედ ადამიანის ზნეობაც... ვერსად დაინახავს მკითხველი რევოლუციისადმი აღვლენილ ხოტბას” [ნიკოლეიშვილი 1994; 409]. ვფიქრობთ, „ჯონ რიდი” იმ ქაოსისა და რეალობის ნარეკლია, რაც რევოლუციის სისასტიკეს მოჰყვდა.

მკვლევარ გიორგი გაჩეჩილაძეს მიაჩნია, რომ ბლოკისა და გალაკტიონის ნათესაობის საფუძველი ჰამლეტიზმია. არსებითია არა ჰამლეტის სახელის ხშირი გაელვებანი მათ შემოქმედებაში, არამედ - სულისკვეთებისა და ცხოვრების სპეციფიკა. მოსაზრებას სავსებით ვიზიარებთ. მკვლევარსოსო სიგუას აზრით კი, ბლოკის, ისევე, როგორც გალაკტიონის, ლირიკა წარმოუდგენელია რელიგიური მოტივების, სიყვარულის მისტიკისა და სიკვდილის ესთეტიკის გარეშე, რაც ნათლად არის ასახული მათ შემოქმედებაში.

ამ ქვეთავში ჩვენი მიზანი იყო, ხაზი გაგვესვა გალაკტიონის პოეზიის თვითმყოფადობისთვის. ლექსში „რუს პოეტს” გალაკტიონმა შეძლო დაედო ზღვარი მონათესავე სულების შემოქმედებითი წანამძღვრებისათვის: „...და ერთნაირად ვიყავით მთვრალი, შენ - შენი თოვლით, მე - ჩემი ღვინით”.

§ 4. ბ. ტაბიძე და ვ. ბრიუსოვი

რუს სიმბოლისტთაგან გალაკტიონ ტაბიძემ განსაკუთრებული ინტერესი გამოამჟღავნა ასევე ვ. ბრიუსოვისადმი (1873-1924), რომელიც ქმნიდა მაგიურ პოეზიას. ახალგაზრდა პოეტები განიცდიდნენ ვ. ბრიუსოვის გავლენას. თუ რაოდენ ბევრს ნიშნავდა გალაკტიონისთვის ბრიუსოვი, ამას მოწმობს მისი ორი ლექსი - „შავი სვეტები” და „უკანასკნელი დეპეშა”, რომლებიც რუსი პოეტის გარდაცვალების გამო დაწერა.

ქვეთავში წარმოდგენილია გ. ტაბიძის „ლურჯა ცხენებისა” და ვ. ბრიუსოვის „Конь Блед”-ის შეპირისპირებითი ანალიზი. მეცნიერთა წრეში ლექსების გენეზისი აზრთა სხვადასხვაობას იწვევს. საკითხთან დაკავშირებით მოვიხმობთ კრიტიკოს მ. ანთაძის სტატიას „Сравнительный анализ стихотворения В. Брюсова „Конь Блед” и Г. Табидзе „Стремительные Коня” , რომელიც დაიბეჭდა 1972 წელს.

ვ. ბრიუსოვის ლექსი „Конь Блед”, რომელიც 1903-

1904 წლებში დაიწერა, პოეტის ერთგვარი გაფრთხილება და მოწოდებაა, ცხენი კი სიკვდილის მაცნედ გვევლინება. ურბანისტული ყოფის აღწერა შერწყმულია ლექსის მთავარ პათოსთან.

აღნიშნულ საკითხთან დაკავშირებით, ჩვენი ყურადღება მიიპყრო კონსტანტინე ბრეგამის სტატიამ „მოდერნისტული ლირიკის დისკურსი და გალაკტიონის „ლურჯა ცხენები“, რომელიც დაიბეჭდა ჟურნალ „სპეკალში“ (2013, N7). ავტორი ცდილობს ლექსის „განსაკუთრებულობა“ ახსნას იდეურ-ფილოსოფიურ და სტრუქტურულ ჭრილში, რევაზ სირაძე კი სტატიაში „გალაკტიონის „ლურჯა ცხენები“ და ვასილ კანდინსკის „ლურჯი მხედარი“ (გალაკტიონოლოგია, IV, 2008) მიზნად ისახავს ინტერტექსტუალურ წაკითხვას და არა წყაროების ძიებასა და გავლენის მტკიცებას. მისი დასკვნა ასეთია: „ლურჯა ცხენები“ ეხმიანება ევროპულ აბსტრაქციონიზმს, მაგრამ მისი თუნდაც აბსტრაქციონისტული ექსპრესიონიზმი მისსავე ორიგინალურ რეალიზებაშია და არა მიმბაძველობის ფარგლებში“. ვფიქრობთ, გალაკტიონის „ლურჯა ცხენების“ გასააზრებლად მკითხველი წინასწარ უნდა იყოს შემზადებული ლექსის „უხილავ-ფარულის“ ამოსაცნობად.

§5. გალაკტიონი და ვლ. მაიაკოვსკი

ვლადიმირ მაიაკოვსკი (1893-1930), საქართველოში დაბადებული რუსი პოეტი, დრამატურგი, რუსული ფუტურიზმის ერთ-ერთი ფუძემდებელია. მისი პოეზია „რევოლუციური ტემპერამენტის შემცველია“. რიტმისადმი შეგნებული, პროფესიული ყურადღება სადღეისოდ წარმოადგენს ახალი მსოფლიო პოეზიის უმნიშვნელოვანეს თავისებურებას. რუსულ პოეზიაში „რიტმის ფანატიკოსებად“ გვევლინებოდნენ ალ. ბლოკი და ვლ. მაიაკოვსკი. ქართულ პოეზიაში კი სრულიად ახალი რიტმული ჟღერადობაა მიღწეული გალაკტიონის შედევრებში.

როგორც ჩვენ მიერ ჩატარებული კვლევითი სამუშაო ცხადყოფს, გალაკტიონის სააგიტაციო ლექსები, რომლებშიც საბჭოთა სინამდვილის, კომუნისტური პარტიისა და

„საბჭოთა ხალხის” ქება-დიდება ისმის, კომპრომისისა და კონიუნქტურის შედეგია და არა გულწრფელი რწმენისა და შთაგონების. სამეცნიერო წრეებში (რ. თვარაძე) გამოთქმულია მოსაზრება, რომ გალაკტიონს „არ შეუცვლია თავისი ხაზი”, ირაკლი კენჭოშვილის მოსაზრებით კი, მან „არათუ შეცვალა, არამედ გარკვეულწილად გაამრუდა კიდეც თავისი ხაზი და გეზი” [კენჭოშვილი 1999; 186].

როდესაც ვლ. მაიაკოვსკის ამერიკული ციკლის ლექსებს ვეცნობოდით, რომელიც 1925 წელს შეიქმნა, განსაკუთრებული ყურადღება მივაპყართ სასოწარკვეთილებითა და იმედგაცრუებით აღსავსე ქმნილებებს. მართალია, იმ ეპოქალური ძვრების გააზრება ამ შემოქმედის ნაზრების გაუთვალისწინებლად შეუძლებელია, უდავოა, რომ რუსი პოეტის ლირიკა ლამის სრულიად მიეცა დავიწყებას და იგი, სამწუხაროდ, მხოლოდ რუსული პოეზიის ძეგლად მოიხსენიება.

გალაკტიონსაც ბევრჯერ ატკინეს გული... ხან დეკადენტობას სწამებდნენ, ხან - ფრანგული სიმბოლიზმის ეპიგონობას. საყვედურობდნენ კიდეც „ფორმალური მელოდიური შედევრების“ შექმნას. მიუხედავად ზემოთქმულისა, გ. ტაბიძე და ვლ. მაიაკოვსკი სულისკვეთებით ახლოს არიან ერთმანეთთან და თანადროულობის მსოფლშეგრძნება ორივესთვის არსებითია.

დასკვნა

რემინისცენციების შესწავლის თვალსაზრისით, გალაკტიონის ლირიკა ლიტერატურის მკვლევართათვის საინტერესო და მდიდარი მასალაა. მის ლექსებში, პოემებში თუ წერილებში გაბნეული ლიტერატურულ-ესთეტიკური შეხედულებანი პოეტის შემოქმედების გასაღებია, რომლითაც გალაკტიონმა საკუთარი შემოქმედებითი მეთოდებისა და პრინციპების ერთგვარი ახსნა მოგვცა.

გალაკტიონის მთელი ლირიკა ეროვნული თვითშეგნების პათოსითაა გაჟღენთილი. ის თვითმყოფადი პოეტური გენიაა, რომელიც სხვათა ინსპირაციის შედეგად ორიგინალურ შედეგებს ქმნის და შორს სცილდება, აჭარბებს კიდეც თავის უცხოელ წინამორბედებს.

ჩვენ მიერ ჩატარებული სამუშაო კიდეც ერთი მოკრძალებული ცდაა გალაკტიონის პოეზიის ინტერკულტურულ კონტექსტში შესწავლისა. მიუხედავად იმისა, რომ ამ თემაზე არაერთი მეცნიერის საფუძვლიანი და საინტერესო ნაშრომია შექმნილი, მაინც რჩება რიგი საკითხებისა, რომლებიც სამომავლოდ მეტ ჩაღრმავებასა და შემდგომ კვლევა-ძიებას საჭიროებს.

**სადისარტაჟიო ნაშრომის ძირითადი დებულებები
გამოქვეყნებულია შემდეგ პუბლიკაციებში:**

1. „გალაკტიონ ტაბიძის პოეზიის მიმართება რუსულ პოეზიასთან (ტიპოლოგიური პარალელები)” - გორის სახელმწიფო უნივერსიტეტის სამეცნიერო შრომების კრებული N3, 2007 წელი, გვ. 259-261;
2. „დემონურის გააზრებისათვის მ. ლერმონტოვისა და გ. ტაბიძის პოეზიაში” - გორის სასწავლო უნივერსიტეტი, ლელა მელაძის ხსოვნისადმი მიძღვნილი პროფესორ-მასწავლებელთა და სტუდენტთა სამეცნიერო კონფერენციის მასალები, თბ., 2011, გვ. 15-20 (ISBN 978-9941-17-421-6);
3. „გალაკტიონ ტაბიძე და ალექსანდრ ბლოკი (ზოგიერთი შემოქმედებით-თემატური თანხვედრა)” - სოხუმის სახელმწიფო უნივერსიტეტი, „ფილოლოგიური პარალელები“, სამეცნიერო შრომების კრებული, N4, 2012, გვ. 325-343 (ISSN 1987-8095);
4. „გალაკტიონი და რუსული სიმბოლიზმი (ტიპოლოგიური პარალელები ვ. ბრიუსოვის პოეზიასთან)” - სოხუმის სახელმწიფო უნივერსიტეტი, „ფილოლოგიური პარალელები“, სამეცნიერო შრომების კრებული, N5, 2012, გვ. 325-338 (ISBN 978-9941-671-5);
5. „გალაკტიონის მერი (მითი და რეალობა)”- გორის სასწავლო უნივერსიტეტი, სამეცნიერო შრომების კრებული, N3, 2012, გვ. 149-154 (ISSN 2233-3193);
6. „ენიგმური გალაკტიონის ესთეტიკაში” - გორის სახელმწიფო სასწავლო უნივერსიტეტი, ქართული ენისა და ლიტერატურის სასწავლო-სამეცნიერო ცენტრი, იაკობ გოგებაშვილისადმი მიძღვნილი საერთაშორისო სამეცნიერო კონფერენცია, 2013 წელი, 14 ივნისი (ISBN: 978-9941-427-75-6);
7. „გ. ტაბიძე და ვლ. მაიაკოვსკი” _ სოხუმის სახელმწიფო უნივერსიტეტი, ქართული ლიტერატურის სამეცნიერო-კვლევითი ინსტიტუტი, სამეცნიერო

შრომების კრებული, IV, თბ., 2013, გვ. 73-82 (ISBN 978-9941-9358-1-7);

8. „Литературно-творческие контакты (Г. Табидзе и А. Пушкин)” – Сборник научных докладов „Современные тенденции в науке и образовании», Ольштын, 27.02.2014 – 28. 02. 2014, часть 5, <http://конференция.com.ua>; <http://elibrary.ru>; с. 19-24 (ISBN: 978-83-64652-15-8);
9. „Реминисценции европейской поэзии в лирике Галактиона Табидзе” - Сборник научных докладов „Актуальные научные исследования. От теории к практике”, Белосток, Часть 5, с. 39-43, <http://конференция.com.ua>; <http://elibrary.ru>; (ISBN: 978-83-64652-25-7 т.5).

Sokhumi State University
The Faculty of Humanities

Tamar Sidamonidze

The Reminiscences of Foreign Poetry in the
Lyric Poetry of Galaktion Tabidze

Presented to gain Ph.D. academic degree

Dissertation Herald

Tbilisi
2014

The dissertation paper is done on the faculty of Humanities of Sokhumi State University

Scientific Adviser

Luara Sordia

Doctor of Philology, professor of Sokhumi State University.

Experts:

Nino Mindiashvili

Doctor of Philology.

Tamarela Tsotsoria

Doctor of Philology.

Official reviewers:

Nana Kutsia

Doctor of Philology.

Maia Jaliashvili

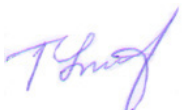
Doctor of Philology, Shota Rustaveli Institute of Literature – Research Fellow.

Maintaining the dissertation will be held in July 24 at 13, at the session of the dissertation commission.

Address: #9 Ana Politkovskaia str, IV floor, presentational room

The secretary of the dissertation council,

Ph.D, associate professor

Tamila Zviadadze

General Characteristic of the Paper

Actuality of the problem

The significance of the lyric poetry of Galaktion Tabidze is immeasurable. His lyrics are multifarious, filled with expression. The masterpieces of this incomparable poet fascinate us with amazing spaciousness of a word, unexhausted inner world, stating and solving national or general human problems in a very original way.

One of the most important issues of modern literary criticism is studying of national literature in the context of world literature and reporting them in a modern point of view. This scientific interest first of all is expressed in the following issue: stating typological connection and relation with the literature of other nations and elucidating their relation to the main tendencies of the world literature.

A lot was done in the sphere of study of Georgian-foreign literary relations. The researches held by A. Gatsserelia, D. Lashkaradze, N. Orlovskaja, Sh. Revishvili, M. Kveselava, I. Kenchoshvili, L. Khikhadze, D. Panchulidze, S. Sigua, R. Burchuladze, N. Gaprindashvili, M. Miresashvili, L. Sordia and others, are very important.

As R. Tvaradze noticed correctly, „Galaktion Tabidze manages to talk (sometimes argue and sometimes even compete with) the Antique epoch, Medieval centuries, the epoch of Renaissance and the humans culture of the XIX and XX centuries-he bows his head to greatness but it is admiration of worthy by worthy, modesty of an equal to equal” [Tvaradze 1972;102].

Researching such issues is very important and actual in the epoch of widening intercultural communications.

The History of the Study of the Issue

Studying, analyzing and presenting the reminiscencial area of creative works of G. Tabidze attracted the attention of researchers and scientists in Georgian scientific sphere for many years. The mentioned issue also caused our interest.

Writers often use reminiscences (Lat. Reminiscentia-remember, recall) for demonstrating their aesthetic positions. It can be purpo-

sive and unintended.

Literary reminiscence has a long and interesting history in Georgian literature. Besides pure literary reminiscences the so called syncretized cultural reminiscences i.e. indication to other branches of art (music, painting, architecture etc) are met in fiction.

The poetry of Galaktion Tabidze is very productive from the point of using artistic modes of reminiscences.

As N. Gaprindashvili and M. Miresashvili remark reminiscence could not be discussed as only citation despite the variety of its revealing. It is much wider phenomenon where borrowing of plot, introducing characters of other writings, resemblance could be considered [Gaprindashvili, Miresashvili 2010; 416].

Associations are of great importance in the poetry of Galaktion Tabidze. A kind of situation, event, mood reminds him the artistic world of other writer, other character, which can find reflection in a new lyrical work.

Literary reminiscence supports intercultural dialogue. As the scientists, interested in the study of this issue, remark he unites the historical experience of various culture and feature texts created in different epochs.

Guram Benashvili writes: „It would be nonsense if we imagined Galaktion’s individualism, his natural and fascinating intellectual area even „unintentional” resemblance of other most popular poetic systems. We are presented not mechanic assimilation of strange ideas and forms but unique recurrence of poetic assimilations and spiritual transformations” [Benashvili 2002;55].

All the important and interesting scientific researches connected to the research theme are taken into consideration in the presented research paper.

The subject ,objectives and goal of the thesis

The subject of the research is searching, analyzing and comprehending reminiscences of foreign poetry in the connection of the lyrics of Galaktion Tabidze. In connection with the mentioned issue we single out four layers:

1. Antiquity;
2. European-American reminiscences;
3. The enigmas of „Mary”;
4. The reminiscences of Russian poetry.

As for the objectives and goal of the research, searching the influence of any author on the creative work of Galaktion Tabidze was not the goal of this research. We fully share the point of view of Konstantine Bregadze that „a researcher faces temptation when he starts comparative research of the texts of Galaktion Tabidze-here, the researcher should try not to introduce Galaktion as a writer influenced by other writers”. So, establishing the source of inspiration of the poetry of Galaktion Tabidze, researching the creative reception of the aesthetic origin and on the last place demonstrating the hermeneutics of the poetry of Galaktion himself and his uniqueness became the goal of this research.

Naturally, that it is impossible to give a full, exhaustive answer within one research paper even on a concrete issue, though we made attempt of a thorough study of scientific literature concerning the research topic and demonstrating the unique gene of Galaktion Tabidze. The research work made by us is one more modest attempt of studying the lyrics of Galaktion in intercultural context.

The research sources

For the research sources we used the poetry of Galaktion Tabidze, his private letters and poems which we considered as main source for studying the main tendencies of the issue. For demonstrating the inner world of Galaktion we relied on the Bible, namely the passages of New Testimony. Also we have used: „The Flowers of Evil” by Charles Baudelaire and „Prose Poems”, the lyrics and „Faust” of Goethe, selected prose of Paul Valery, poetry of Novalles, „Raven” by Edgar Allan Poe, selected stories and „The House of Pomegranates” by Oscar Wilde, French poetry and French poets (Translated by G. Gegechkori), poetic works of Arthur Rimbaud and Stephane Mallarmé; the written art of Russian poets and their literary critical letters (Pushkin, Block, Briusov, Lermontov, Maiakovski).

Theoretical principles of the research

There exist several theoretical models that we could have used for research of the mentioned problem and for analysis of the sphere of reminiscences of Galaktion Tabidze. The research paper is based on some of such theoretical principles.

Comparative-typological research of literary events is one of the most actual issues of modern literary critics. We considered using this method would be possible within national literature, and also taking into consideration literary context of the literature of neighboring and world countries.

During typological research we took into consideration private, namely psychic moments in the creative work of the writers. We fully share the idea of a researcher Ketevan Burjanadze in connection with the point that typological research does not only consider seeking equalities. The differences also were interesting which vividly presented individual thinking of each writer.

While classifying literary contacts we mainly considered the principle of equality, gathered literary parallels and analogies, also we started seeking the sources of genetic-contacts. We considered that discuss literary contacts according to their interrelations was inevitable, that means how confluence of inner traditions and specification of literary recipient was managed.

Comparative literary critic is one of the leading branches of modern philology. For the research paper we addressed to comparative thematology, contactology and ethnoimagology. We consider that our attitude is justified considering the complexity of the research object.

The methodology of the research

The method of historic-comparison is mainly used in the paper. While researching complex literary attitude was used, stating the source of inspiration of the text, researches of esthetic believes of receptions of Galaktion and hermeneutic analysis of a text. In separate chapters we referred to the elements of psychoanalysis and critics of mythology.

The scientific novelty of the research

As for the scientific novelty of the research paper we tried to gather in a united existing scientific literature concerning the research topic. We introduced comparative analysis of some paradigms (snow, bowl/grail, sun. ring, wine, domino...) and the issues connected with colours.

We simulated an interest in the meaning of „equality in time and space” and in some issues in connection with the Bible which we considered as a starting point while analyzing some reminiscences.

As discussing and researching of national literature in the context of world literature one of the most important issues of modern literary study, our research paper is one more attempt for the literary inheritance of Galaktion Tabidze to be analyzed in relation to the world literary processes. This issue is very actual as the poetry of Galaktion is not only supported by national heritage. The author knew well Russian and European poetry, had his own vision and poetic flair what is clearly outlined in his prosaic writings and letters.

The scientific novelty of the research paper is that on the basis of comparative analysis of the text the relationship of artistic world of Galaktion Tabidze and foreign authors is learnt chronologically, poetic and image conceptions are realized in a new way and concluded that „mutual shadow” of the genius poet existed almost in every country. Presenting spiritual relations with foreign „idols” is one of the basics of our qualifying paper.

Besides, we consider that it is also very important that during the study of the issue we used „Galaktionology” in six books published by the center of Galaktion research. Though we consider that researching Galaktion Tabidze is endless process which continues in the time endlessly.

Scientific and practical value of the research paper

The paper will be interesting for the researcher of creative works of Galaktion Tabidze, for students and for any person interested in literary issues and researching culture.

The structure of the research paper

The size of the thesis is 190 pages. The text consists of introduction, three chapters and conclusion. The paper is enclosed by bibliography (200 units) connected with the studying issue.

Main content of the research paper

The paper consists of introduction, three chapters and conclusion. In the introduction the actuality of the problem is outlined, the objectives, methods and the scientific novelty is spoken about.

Chapter I

From the history of the study of the issue

Literary experience of previous epochs and its trace in literary works is revealed variously. One of such forms is reminiscences. It unites historical experience of cultures and texts created in various periods, supports intercultural dialogue [Gaprindashvili 2012,278].

The poetry of Galaktion Tabidze is very rich from the point of usage of literary skills of reminiscences. Associations are given great importance in his lyrics. Sh. Radiani has remarked validly that „Galaktion was quite different from Georgian symbolist-decadents. The aesthetics of deformity, the apology of bohemia, the cult of erothomany and nightmares were characteristic for symbolist-decadents. Galaktion Tabidze with his poetry was too far from such diseased motives. His creative way had been forming so individually that even his best poem cannot be explained according to the laws of symbolism” [Radiani 1976; 47].

Galaktion has created the whole epoch in the cultural history of Georgian poetry. He appeared to be an innovator, reformist who enriched Georgian poetry with new poetic methods, new artistic forms and images. Georgian poetry was celebrating its transfiguration with the collected poems (1914, 1919) of Galaktion Tabidze.

Researchers sometimes doubted Galaktion’s connection with symbolism, though it is undeniable that such poetic vision and image thinking did not exist in National poetry before. Concerning this issue a researcher Teimuraz Doiashvili remarks: „When Galaktion’s connection with symbolism is denied the poet is left „outside the time, epoch and space”, outside the global world literary process which is so unjustified as it does not suit the historical reality” [Doiashvili 2002;14].

The poetry of Galaktion Tabidze is emotional, melodic and intellectual. As he himself wrote everything depends on mastery and taste or on some „magic drops” which makes a literary or art creative work into a real masterpiece. He preserved deep respect to his precedents till the end of his life. He was not able to reject traditions but did not want to walk through a trampled route. As Vakhtang Chelidze remarks Galaktion was able to repeat the words of Baudelaire that

the French poet put in the preface of „The Flowers of Evil”: „Great poets had already distributed the blossomed provinces of poetry among them... So, that is why I am choosing other way” , Galaktion has chosen just this way, which is unique. This route is measured by the scale of world poetry” [Javakhadze 1991; 282].

When the smell of gunpowder was felt in the air he as a poet was unable to breath...His conjunctive poems can be used for characterizing of that epoch when arts people were unable to utter a word. If we follow the researcher Teimuraz Doiashvili it was a contribution made for the satanic epoch: „The poet’s courage was that he saved his genius to the nation and country. In the lyrics of Galaktion the „sometimes abysses or sometimes hill-tops” are shown with divine-demonical power...The intima with Georgian classical poetry, folklore and generally with the world lyre, cosmic orchestra is amazing” [Doiashvili 2003; 15-16].

The diaries reflected with high intellect and private letters surprise the readers even today. Unfortunately, like other writers of that epoch, Galation was unable to escape the undesirable reality which is proved by the texts and drafts of some of his works, kept in his archive and published after his death.

We consider that it is impossible to place the lyrics of Galaktion Tabidze within one literary tendency. We fully share Tamar Paichadze’s opinion that she considers his poetry as a united artistic process and outlines two stages and not two periods: the first-the epoch of modernist aesthetics; the other-the period of 1928-1958 which we should call a coupage of romantic-realistic world-view [Paichadze 2009; 47].

It is a pity that in the lifetime of Galaktion Tabidze, his poetry remained unknown outside the borders of Georgia. As Vakhtang Javakhadze writes „he was concealed from Russian poetry – that means from Europe as well” [Javakhadze 1991; 459].

We think that being a innovator was not end in itself for Galaktion. He expressed his own opinions with natural simplicity and as a tireless experimenter in the sphere of metric he honorably passed through the route of symbolism. The share of reminiscences of literary “ism”-s is particular in the poetry of Galaktion Tabidze.

Chapter II

§1. Antiquity in the Lyrics of Galaktion Tabidze

Antique myths are one of the inspirational sources for Galaktion. After the symbolist-modernist aesthetics we conclude that G. Tabidze is thriving to the high categories of antique aesthetic. Yet, being a pupil of theological seminary he got to know antique myths, the antique world. Transparent colors of Hellados are felt in the poems: „The Marble”, „Naked”, „The Nature is a Sculptor”, „Made Friends”, „The Marble Rose”, „The Column of Crown”, „The Academy”, „The Golden Bowl with Ornaments”, „Roses”... These poems arise associations of old Greece.

Global poetic scales are displayed in the works of Galaktion Tabidze. The poet is interested in the share of his own and generally the share of Georgian culture in the “world lyre” and as equal to equal he deals with the antique epoch and the epoch of medieval centuries, the genius poets of Renaissance period and of the XIX century and sees modern Georgian poetry as a worth descendant of those precedents.

Great interest is shown to the image of Dionysius in the poetic works of Galaktion Tabidze. Relying on the materials of various researchers (S. Sigua, M. Kostava, K. Gamsakhurdia, V. Kavtashvili) in connection of this issues we conclude that Dionysius is close to Galaktion. For him he is a „world soul”. This origin could not have found reflection in the poetry of Galaktion Tabidze as his creative works are the synthesis of worldly and celestial.

We consider that the poetic credo of Galaktion Tabidze has direct contact with the range of images and concepts of antique world (regarding Hellenistic culture as a space of spiritual freedom, the similarity of the Poet’s fate with Actaeon’s destiny...)

§ 2. European–American Poetic Reminiscences in the lyrics of Galaktion Tabidze

From European poetry we will pay attention to the reminiscences of Charles Dickens, Percy Bysshe Shelley, Oscar Wilde, Novalis, Verlain, Rimbaud, Baudelaire, Goethe, Verhaeren in the lyrics of Galaktion Tabidze.

Galaktion shows his spiritual mood and emotional-associational imaginations in relations with the artistic world of Charles Dickens. We consider that the problems arisen in the works of English writer were inspirational sources for the Georgian poet. „Thinking over a fire like a hero of Dickens” is a frequent construction in Galaktion’s works.

Many parallels are found with the poetic works of Percy Bysshe Shelley. The origin, the sincerity of feelings, amazing musical fragrance, the fatal dramatic nature of yellow, expressed in autumn leaves or fierceness of lonely wind, often makes us think over a reminiscencial closeness of the two writers.

Coming closer to the works of Oscar Wilde assures us that the loveliness of poetic feelings is eternal.

The comparative analysis of poetic texts of Galaktion and Novalis gives allusion of their literary relations. In the research paper the imagology characteristic to the poetry of the German romantic and new concern of poetic conception in relation with the lyrics of Galaktion is discussed.

Special research theme of the paper is relation between Galaktion and Edgar Alan Poe. „Eternal farewell of the Georgian Poet is the same „nevermore” of Poe. The flesh of artistic image of a raven is often met in the lyrics of Galaktion. The researcher Teimuraz Doiashvili in „The Euphony of a Poem” (1981) remarks that in this concrete case the role of euphonyin in creating an artistic symbol is very significant. The word „NEVERMORE” was persistently repeated by the raven. The idea on a raven as an image-symbol of spooky was formed this way.

Asia, England, America waves Galaktion’s dream but France is used with this author with exceptional frequency. Stephane Mallarmé, Charles Baudelaire, Arthur Rimbaud, Verlain, Gotie, Verhaeren, the outstanding constellation of French poetry is often met

in the poetry of Galaktion Tabidze.

Sometimes other poets' poem or a separate phrase or even the impressions coming from them had become encouraging for creative process of the Georgian Poet. Charged with his own „visions”, Galaktion tossed until he became discharged with the lines of a poem. All his lyrics are a succession of associations.

In the paper the conclusions of literary critics are presented which make recognizable the literary-aesthetic principle, tendencies, attitudes of Galaktion towards European and American literature as well. His poetic echoes to Goethe, Hugoe-Byron or Henry Longfellow, Carl Sandburg should also be taken into consideration. Poets are „literary cosmopolitans” literary travelers.

Galaktion called the XX century a „Century Mephistopheles” (in the poem „A Blind with One Eye”), which was a tragic feeling that the mankind was struggling against demonic forces; with this. He addressed the variations of evil such are: Satan, Lucifer, Belzebel, a midnight dark guest, a sinful soul, the god of torture...

The theme of Faust did not leave him in peace. The researcher Giorgi Gachechiladze considers the poem „The Sea Became Noisy” (1946) as a work saturated with the conflict of pure Faust character: „here comes a talk about the desire of a man to find out the meaning of existence of a man. About the striving desire which is caused by the wish of being in the human macro world ... This is intellectual drama” [Gachechiladze 1986;71].

In this case we do not share the researcher's concern because we have Galaktion's comment: „The sea became noisy, this means that the genius became noisy”. What does it mean-the sea became noisy? We think that the rage of genius like a sea is the basis of creating masterpieces of the Georgian poet.

Galaktion's creative work is rich and diverse with intellectual links. In this paragraph the poet's lyrics is interpreted in the context of experience of world literature, the similarities and differences of artistic system of Galaktion with foreign poetry is outlined. Reminiscences appear to be the basis of the research of the mentioned issue. The unusual and mysterious variations are diversely displayed in the poetry of Galaktion Tabidze.

§ 3. For „Mary” Enigmas

The third paragraph is about „Mary” enigmas. Here the preconditions of enigmas are discussed, parallels between the passion history of Galaktion to Mary and Byron to Mary Chaworth are made. Several scientific viewpoints concerning the definition of characters are discussed, various considerations about the mentioned issue by Mikheil Kvesalava, Akaki Vasadze, Innes Merabishvili, Giorgi Chikobava, Tamar Paichadze, Tite Mosia, Luara Sordia are analyzed and also the notes of Galaktion himself. Here the analysis of the sun paradigm is presented.

As for the rich pallet of colors of the poetry of Galaktion Tabidze it is fed by the symbolic of the colors of Christianity. Different nuances of color are perceived by the poet's mood. According to this aspect we considered to be very interesting analysis of semantic nucleus of „blue” as prettiness of a woman is associated with this color in the lyrics of Galaktion Tabidze. Akaki Khintibidze wrote: „The poet is constantly thinking about Mary; the image of Mary goes through his works as a blue line. Often a poem is entirely dedicated to Mary... sometimes the addressee is not mentioned but it is clear that the poem is about Mary” [Khintibidze 2000;5].

We consider that the most important line of the poetry of Galaktion Tabidze is that Mary rises up to the icon of Virgin Mary.

Chapter III

The Reminiscences of Russian Poetry in the Poetry of Galaktion Tabidze

§ 1. G. Tabidze and Al. Pushkin

Fascinating Galaktion by the poetry of Pushkin dates back to the early 10s. in his diaries, articles and letters he often quoted the lines of Pushkin. As a researcher Tamar Barbakadze remarks „Resembling Koran” by Al. Pushkin was the first Russian lyrical cycle. „It was not simply several resemblance but it was a whole cycle of the poems where the fate of the persecuted deviner came closer to the biography of the poet” [Barbakadze 2010;23].

The founder of a lyrical cycle in Georgian poetry is Galaktion Tabidze. We share the researchers’ views that the first cycle could have been „Ephemeras” and not „the Towns of Kaldea” by Titsian Tabidze or „Sunsets” by V. Gaprindashvili where only opening and specifying the artistic images from Russian-French symbolism was done.

§ 2. G. Tabidze and M. Lermontov (The issue of understanding the image of a Demon)

Our interest to the poetry of M. Lermontov was caused by the lyrics of Galaktion Tabidze and the typological methods of research which are very actual in literary critics. The main motifs of the works of Galaktion and Lermontov often coincide. While traveling in the Caucasus the Russian poet got to know local legends with great interest. While working on his writings he used many legends. Despite of this thesis observations had been neglected for a long time by researchers in broad literature about the sources of „Demon”.

In the mentioned paragraph we made attempt to make a deep analysis of the issue of demon in the creative works of two poets. „The country of dark demons is often opened „in front of the eyes of spirit” of G. Tabidze. Demon inhabits in his soul. Connection

with Demon is clearly displayed in the works of Galaktion Tabidze which we tried to demonstrate by our degree paper.

„Demon” of M. Lermontov attracts the attention not only literary critics but the attention of the representatives of other sciences as well. Sh. Chkhartishvili, the Doctor of Psychology, published a paper „The Psychological Analysis of „Demon” where he tried to clear out the psychological basis of springing up the plot of the poem by Lermontov.

We somehow agree with the postulates of Sh. Chkhartishvili and consider that the researcher did not pay enough attention to divarication of Demon, also he was unable to see the main point in the main character of the poem - his infinite and passionate protest against slavery.

According to Galaktion’s interpretation a demon is a multi-imaged power-positive, a symbol of genius and negative as well. The Georgian poet tries to overcome „the difficulty of the thorny route”, broadens this concept perfects it with new nuances.

§ 3. G. Tabidze and Al. Block

National literature and art often happen to get the impulse of renovation from abroad. The powerful impulse for Alexander Block and the poets of his generation was coming from the German and Russian symbolist poetry. The French genesis of the creative works of the representatives of Russian poetry of the early XX century stipulated Galaktion’s addiction to the poetry of AL. Block.

One of the main issues of this paragraph is the analysis of „domino” of Galaktion Tabidze. According to the researcher Zeinab Saria „the technique of oddity” by J. Kiugelis expressed most clearly as the world of deformed with fabulous elements is shown [Saria 2003; 131].

Among the scientists the interpretation of „domino” is divided into two layers: the first-it comes from religion (L. Sordia, N. Kutsia), the other-comes from reality (according to our observation here one part of scientists admits the uniqueness of a poem (K. Bregadze, S. Sigua) the other-sharing Russian and European poetry (I. Kenchoshvili, Z. Saria). On the basis of collation of ideas we con-

clude that an analyzed poem is type of manifest of a poet by which Galaktion tried to create an image of the existed reality-real and accusatory.

From the notes of Galaktion Tabidze and from the survey of his revolutionary poetry it is clearly seen that till the middle of the 20s the poet was somehow enthusiastic by the revolution but the severe reality and revolutionary radicalism caused the divarication of his ideology. Galaktion restricted the freedom of expressing ideas and an inner censor woke inside him.

Al. Block saw destroying element in revolution. He as a lyric was made impact on him by reality and epochal cataclysms were troubling his calmness due to which the poet was struggling for survival and not for art. „Though Soviet official persons proved persistently that Block was a supporter of October and his poem „The Twelve” was a Bolshevik hymn”-remarks a researcher Soso Sigua [Sigua 2008;335].

Here we also draw a parallel to the Poem of Galaktion Tabidze „John Reed” (1924). We agree with a researcher Avtandil Nikoleishvili that „these are fragmented pictures of total ruin. Not only material values and old rules are being destroyed but the human morality as well...you cannot see eulogy to revolution anywhere” [Nikolaishvili, 1994;409]. We consider that „John Reed” is the reflection of that chaos and reality which was followed the cruelty of the revolution.

The researcher Giorgi Gachechiladze considers that Hamletism is the origin of the relation of Block and Galaktion. Mentioning Hamlet frequently is not essential but the specifics of life and aspiration is more important. We fully agree with this concern. According to Soso Sigua the lyrics of Block as well as lyrics of Galaktion is unimaginable without religious motifs, mystics of love and aesthetics of death, which is clearly reflected in their creative works.

Our objective of this paragraph was to outline the uniqueness of Galaktion’s poetry. In the poem „To Russian Poet” Galaktion managed to put an end to artistic assumptions of related spirits: “... and we were drunk the same way, you-by your snow and I-by my wine”.

§ 4. G. Tabidze and V. Briusov

From the Russian symbolists Galaktion Tabidze expressed special interest to V. Briusov (1873-1924) who created magic poetry. Young poets were under the influence of V. Briusov. Two poems of Galaktion Tabidze, „Black Columns” and „The last Telegram”, which were written after Briusov’s death, prove how much Briusov meant to him.

In this paragraph comparative analysis of „The Blue Horses” of G. Tabidze and „The Horse Bled” of V. Briusov is presented. The genesis of this poems causes disagreement of ideas among the scientists. Here we will mention an article by a critic M. Antadze” „Comparative Analysis of poems „The Horse Bled” of V. Briusov and „The Blue Horses” of G. Tabidze, which was published in 1972.

The poem „The Horse Bled” of V. Briusov which was written in 1903-1904 was a kind of warning and appeal of the poet, a horse is a messenger of death. The description of urban life is combined with the main pathos of the poem.

In connection with this issue our attention was attracted by an article by Konstantine Bregadze „The Blue Horses” of Galaktion Tabidze and modernist discourse of lyric” which was published in the journal „The Spekali” (2013, N7). The author tries to explain the „exclusiveness” of the poem from structural and philosophical point, Revaz Siradze in his article „Blue Horses” by Galaktion Tabidze and „A Blue Rider” by Vasil Kandinski aims to inter-textual reading and not searching for sources and proving influence. His conclusion is as follows: „The Blue Horses” corresponds to European abstractionism but even his abstractionist expressionism is in its own realization and not in resemblance”. We think that for understanding „The Blue Horses” of Galaktion a reader should be prepared for identifying the „hidden” points of the poem.

§5. Galaktion and V. Maiakovski

Vladimir Maiakovski (1893-1930) is a Russian poet born in Georgia, a dramatist, a founder of Russian futurism. His poetry is „containing Russian temper”. A professional, careful attention to the rhythm nowadays is an important peculiarity of modern world poetry. Al. Block and V. Maiakovski appeared to be „fanatics of rhythm” in Russian poetry. In Georgian poetry quite a new stimuli is gained in the masterpieces of Galaktion Tabidze.

Our research works clarifies that the propagandist poems of Galaktion, where praise of Soviet reality, communist party and Soviet people is heard this is the result of compromise and not frank belief and inspiration. In scientific circles (R. Tvaradze) there exists such concern that Galaktion „had not changed his line”, according to Irakli Kenchoshvili, he „nor only changed but somehow made it curve” [Kenchoshvili1999;186].

When we were getting to know the poems of American cycle of Maiakovski which was created in 1925 we paid special interest to the creations filled with despair and disappointment. It is true that it is impossible to understand the epochal changes without taking into consideration the thought of the writer. It is undeniable that the poetry of this Russian writer is almost forgotten and it is only mentioned as monument of Russian poetry.

Galaktion was also hurt many times...sometimes he was claimed to be a decadent, sometimes-epigenist of French symbolism. He was reproached for creating formal melodic masterpieces. Despite the above mentioned Galaktion Tabidze and Vladimir Maiakovski are close together by their aspiration and the feeling of contemporary world is essential for both.

Conclusion

The Lyrics of Galaktion Tabidze is very interesting and rich material for literary researchers from the point of view of study of reminiscences. The literary-aesthetic views scattered in his poems and letters are the key to his creative work. By this key Galaktion himself handed us an explanation of the methods and principles of his own creative work.

The whole lyrics of Galaktion Tabidze are saturated with the pathos of national self-consciousness. He is a unique poetic genius who created original masterpieces in the result of other poets' inspiration, goes far and even exceeds his foreign precedents.

Our research is one more modest attempt to study the poetry of Galaktion Tabidze in intercultural context. In spite of the fact that many interesting and thorough scientific papers are done around this topic, a number of issues are left which need future research and analysis.

**The main statutes of the thesis are published in the
publications as follows:**

1. „The Relation of the Poetry of Galaktion Tabidze to Russian Poetry (Typological Parallels)”. Gori State University, Scientific collected works N3, 2007, p.259-261.
2. „For the Analysis of Demon in the Poetry of M. Lermontov and G. Tabidze” – Gori State University. The materials of professors and students’ conference dedicated to memory of Lela Meladze. Tbilisi, 2011, p.15-20 (ISBN 978-9941-17-421-6).
3. „Galaktion Tabidze and Alexandr Block (Some Thematic-creative Coincidences)”-Sokhumi State University, Philological parallels, Scientific collected works, N4, 2012, p.325-343 (ISSN 1987-8095).
4. „Galaktion and Russian Symbolism (Typological Parallels with the Poetry of V. Briusov)” - Sokhumi State University, Philological parallels, Scientific collected works, N5, 2012, p.325-338 (ISBN 978-9941-671-5).
5. „Meri of Galation (Myth and Reality)” - Gori State University, Scientific collected works, N3, 2012, p.149-154 (ISSN 2233-3193).
6. „Enigmas in Galaktion’s Aesthetics” - Gori State University, Scientific-teaching Centre of the Georgian language and Literature, international Scientific Conference dedicated to Iakob Gogebashvili, June 14, 2013 (ISBN: 978-9941-427-75-6).
7. „G. Tabidze and V. Maiakovski” - Sokhumi State University, the Scientific-research Institute of Georgian Literature, Scientific collected works, IV, Tbilisi, 2013, p.73-82 (ISBN 978-9941-9358-1-7).
8. „Literary-creative contacts (G. Tabidze and A. Pushkin)” - Scientific collected works of articles „Modern Tendencies in Science and Education”, Olshtin, 27.02.2014-28.02.2014, part 5, <http://конференция.com.ua>; <http://elibrary.ru>; p. 19-24 (ISBN: 978-83-64652-15-8).
9. „Reminiscences of European Poetry in the lyrics of Galaktion Tabidze” - Scientific collected works of articles „Actual scientific researches. From Theory to Practice”, Belostok, part 5, p.39-43 <http://конференция.com.ua>; <http://elibrary.ru>; (ISBN: 978-83-64652-25-7 t.5).

